

Даница Јеротијевић¹

Кражујевац

НОВИЈЕ ТЕНДЕНЦИЈЕ ТВОРБЕ РЕЧИ У САВРЕМЕНОМ ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ

Рад има за циљ анализу новијих тенденција творбе речи у савременом енглеском језику. Након теоријског увода у коме се разматра историјат проблема творбе речи у енглеском језику, у раду се дискутује о примерима из корпуса сачињеног од лексема које су ушле у најновије издање речника савременог енглеског језика *Oxford English Dictionary*. Може се рећи да су суфиксација, композиција и конверзија у савременом енглеском језику високо продуктивни модели творбе речи, али да такође има примера регресивне деривације, редупликације и скраћивања. Велики значај треба придати све развијенијем моделу акронимије која нарочито узима маха у комуникацији на интернету. Префиксације, с друге стране, има у јако мало примера, што потврђује закључке до којих се дошло у обимнијим истраживањима модела творбе у савременом енглеском језику.

Кључне речи: динамика језика, творбени модели, савремени енглески језик

1. Увод

Са индустријско-технолошким и културним развојем и променама у оквиру једне заједнице развија се и мења њен језик, а самим тим и потреба за именовањем нових садржаја или редефинисањем постојећих назива. Што је већа употребна вредност одређене речи, односно што је већи број људи користи, утолико пре ће дата реч постати званична лексичка јединица. Нарочито у 20. и 21. веку постојеће речи нису довољне да би се њима именовао огроман број не само техничких изума већ и других концепата из друштвених и културних животних сфера, тако да језик одликују сталне промене и динамика развоја. Уколико одређена говорна заједница жели да означи нови садржај, она то може учинити на више начина: бирајући неки од постојећих творбених модела или њиховом комбинацијом, проширивањем структуре семема у оквиру постојеће лексеме или адаптирањем речи из страног језика.

Циљ нашег рада јесте анализа творбених модела заступљених у појединим неологизмима који су у ушли у последње издање *Oxford English Dictionary*, званичног речника савременог енглеског језика.

Након теоријског увода у коме се даје преглед историјата проблема којим ћемо се бавити, у раду је представљена анализа творбених модела чији су резултат примери из корпуса. Уз објашњења значења, даје се и појашњење друштвено-културних околности у којима се сматра да је поменута реч, тј. лексема, настала.

1 E-mail: danicajerotijevic@gmail.com

2. Лексема, okazaionalizam, neologizam

На почетку и за наставак рада значајно је да још једном направимо разлику између лексеме и okazaionalizma. Лексема представља апстрактну, семантичку јединицу речника, синтаксички је самостална и именује одређени појам (Kristal 1985: 140), а најчешће има више семема, сем у случају изоморфије. За лексему важе особине језичког знака по Сосиру, арбитрарност, подруштвљеност, репетитивност и структуралност.

У разликовању лексеме и okazaionalizma кључну улогу има процес лексикализације, односно да ли је одређена морфолошко-синтаксичка структура постала јединица речника. Процес лексикализације okazaionalizma, иако могу бити веома учестали и повољни за изражавање значења, зависи од ванјезичких фактора, а највише од потребе одређене говорне заједнице да новим термином именује неки садржај (Petronijević 1994: 475).

С обзиром да okazaionalizam нема ниједно обележје језичког знака, на сцену, приликом одређивања смисла, ступа појединачно тумачење. Свако понаособ тумачи шта која реч значи и шта је говорник хтео да каже. Говорници okazaionalizam препознају интуитивно, било у говорном или писаном језику (Kristal 1985: 219). Занимљиво је да се и okazaionalizam и лексема могу подједнако наћи у оквиру фразеологизма.

У речницима и граматикама неологизам се обично дефинише као новонастала лексичка јединица или постојећа јединица која је добила ново значење (Newmark 2004: 8–13). Међутим, поставља се питање како нешто што је већ лексичка јединица може бити новонастало, стога Кристал сматра да су неологизми заправо лексичке јединице које су настале од okazaionalizma које је одређена говорна заједница прихватила услед недостатка формалног израза за нови садржај или услед промене одређене семеме постојеће лексеме (Crystal 2003: 315). Неологизме треба разликовати од тзв. *hapax legomena*, који се појављују само једном у датом корпусу, али се за њих сматра да су индикатори морфолошке продуктивности јер број поменутог типа речи у оквиру одређене морфолошке категорије одговара броју неологизма те исте категорије (Plag, Dalton-Puffer & Vaayen 1999: 215).

3. Продуктивност

Иако прате одређена правила система, модели грађења речи подложни су променама током времена у смислу да ће се неки модел у датом тренутку чешће користити у грађењу нових речи него неки други. Током времена суфикси који врше исту функцију међусобно се надмећу, да би један у датом тренутку узео примат над другим и обрнуто. Тако је данас, на пример, фреквентнији суфикс – *ness* (нпр. *ecofriendliness* – осећање пријатељства према живојој околини) за грађење именица у енглеском језику него некада знатно присутнији *-th* (нпр. *depth* – дубина, *length* – дужина) (Plag 2004: 1-3). Промене у оквиру творбених модела на дијахронијској равни мере се продуктивношћу, која се дефинише бројем нових речи насталих одређеним творбеним моделом (Baier 2001: 211). Стога се за одређена правила творбе која су чешће на снази при грађењу нових речи може рећи да су продуктивнија од других. Иако је предмет бројних проучавања, феномен морфолошке продуктивности и даље изазива полемику међу

лингвистима (Pustynikov, Schneider–Wiejowski 2009: 3). Једно од важних питања јесте да ли је продуктивност феномен квантитативне или квалитативне природе.

Ароноф сматра да треба развити метод којим ће се избројати све могуће речи које могу настати одређеним моделом творбе, а не само из одређеног текста као узорка (Aronoff 1976). Бајен ће пак у својим истраживањима покушати да израчуна вероватноћу проналажења нових речи које су настале одређеним моделом творбе али управо у датом тексту који је узет као пример анализе (Ваауен 1992). Ипак, као најпоузданији начин одређивања продуктивности Плег види рачунање броја неологизама, што се може применити и на различите временске периоде и тако утврдити дијахронијске промене у продуктивности. Као проблем се, међутим, јавља непостојање утврђеног начина да се са прецизношћу одреди тачан број неологизама у једном временском периоду, па се најчешће прибегава историјским речницима (Plag 2004: 7), али питање је колико је у некој земљи развијена лексикографска делатност.

Проблему продуктивности приступано је и са синхронијског и са дијахронијског аспекта у многим истраживањима, али неки аутори сматрају да треба обе перспективе узети у обзир како би се сагледао развој продуктивности, тј. динамика промена у оквиру одређеног творбеног модела (Cowie et al., 2002: 418).

4. Класификација творбених модела са освртом на историјски развој

На самом почетку ваља напоменути да се у енглеској литератури творба речи подводи под морфологију, а не под лексиколошке процесе, наиме, постоји подела на флективну и деривациону морфологију (Blevins 2006). С обзиром да се рад фокусира на моделе настанка нових речи, занемарићемо флективну морфологију и усредсредити се превасходно на лексичку, тј. творбу речи или дериватологију.

Као два основна творбена модела наводе се деривација, тј. грађење речи афиксацијом, при чему настају изведенице, и композиција, којом настају сложене речи (Baueer 1983: 33). Међутим, поред ових основних наводе се и други модели које ћемо у наставку покушати да објаснимо осврћући се на динамику њиховог развоја и заступљеност током историјског развоја. Представићемо моделе творбе у модерном и укратко их упоредити са процесима продуктивним у староенглеском (с. 5–12. век), средњоенглеском (с. 12–15. век) и раном модерном енглеском језику (с. 1470–1650).

4.1. Деривација (*Derivation*)

Деривација се састоји из додавања афикса (префикса, инфикса или суфикса) на творбену основу градећи тако нове речи (Crystal 2003: 132), при чему се врста речи може променити или остати иста. Префиксацијом се врста речи најчешће не мења, док су суфикси ти који мењају првобитну врсту речи, али има примера у којима префикси могу променити врсту речи, нпр. од енглеских именица *slave* (роб) или *danger* (опасност) могу се направити глаголи додавањем префикса *en-* који је настао од немачког префикса *ge-*, *enslave* (заробити), *endanger* (угрозити, довести у опасну ситуацију), мада је поменути префикс мање продуктиван у модерном енглеском у односу на раније периоде.

У староенглеском деривација је била високо заступљена, као и у другим германским језицима, а неки од најпродуктивнијих префикса и суфикса заступљени

су и данас: префикси *mis-*, *ofer-* (*over-*), *un-*, суфикси *-ful*, *-ig* (*-y*), *-isc* (*-ish*), *-dōm* (*-dom*), *-hād* (*-hood*), *-nes* (*-ness*), *-scipe* (*-ship*). Може се уочити да је углавном дошло до промена на фонолошком плану, док је, рецимо, занимљив случај суфикса за грађење прилога *-e* и *-lice* за које данас постоји само суфикс *-ly* или нулти суфикс (нпр. *hearde-fiercely*-снажно). На средњоенглески је велики утицај извршио француски језик и управо из овог периода долазе неки данас продуктивни префикси: *de-*, *dis-*, *in-*, *non-*, суфикс *-able*, и од 17. века мање продуктиван суфикс *-esse* (Lehmann, Mugdan 2004: 1678). Данас су у употреби бројни префикси различитог порекла од којих су неки лексикализовани, као нпр. *ante-*, *in-*, *dis-*, *re-* *uīūg*.

4.2 Композиција (*Compounding*)

Комбиновањем две или више творбених основа настају сложене речи или сложенице (Crystal 2003: 92). Композиција је била јако заступљена и у староенглеском и средњоенглеском периоду. За староенглески је карактеристична појава тзв. *кенинга* (*kenning*), сложеница које се могу разумети једино метафорички и које су типичне за староенглеску поезију (нпр. *bānhūs* што значи *шело*, буквално *кућа костџу*, настало од *bān*-bone- кост и *hūs*-house-*кућа*), док је у средњоенглеском и у овом процесу снажан француски утицај (Lehmann, Mugdan 2004: 1678).

Композиција је честа у синтетичким језицима, а у модерном енглеском сложенице имају следеће карактеристике: граматички и семантички понашају се као просте речи, флективни наставци могу доћи само на крају сложенице, при чему је друга именица њен основ, и могу се писати одвојено (*flower pot* – саксија), спојено (*flowerpot*) или са цртицом (*flower-pot*).

Семантички посматрано, сложенице могу бити ендоцентричне (састоје се од управног члана и модификатора, нпр. *doghouse* – кућица за псе, главна је друга реч у сложеници), егзоцентричне (сложенице где нема јасно израженог управног члана, нпр. *paleface* – бледолики), копулативне (збир значења морфема, нпр. *bittersweet* – *слаћко-горак*) и апозиционе (различити описи за истог референта, нпр. *singer-songwriter* – *певач-шекстиописцац*) (Wagner 2010).

4.3. Превођење, конверзија или деривација нултим суфиксом (*Functional Shift, Conversion, Zero-derivation*)

Превођење представља модел транспозиције постојеће речи из једне врсте речи у другу без формалних промена (Lehmann, Mugdan 2004: 1709), тако да, стриктно говорећи, није модел настајања нових речи. У староенглеском се јавља и то најчешће при претварању глагола у именице и обрнуто. Присутно је и у средњоенглеском, мада је овај период најпознатији по развоју неких модела о којима смо говорили или ће о њима бити речи касније. У раном модерном енглеском у поменути модел биће унесене неке новине. Данас је превођење такође јако продуктивно, нпр. од именице *water* (вода) настао је глагол *water* (заливати).

Претходно наведени модели опстају од староенглеског до данас, док се наредни појављују тек од средњоенглеског периода.

4.4. Скраћивање (*Clipping*)

Овим моделом творбе нове речи настају скраћивањем појединих делова речи, било почетног, завршног, или оба дела (Berg 2011: 1–3). Такође се бележи

први пут у средњоенглеском периоду, али тек у модерном језику постаје много продуктивнији модел. Новонастала реч се не мора користити у истом контексту као већ постојећа, а често има и неформалну конотацију, нпр. *examination* (било која врста испитивања), и од тога настала реч *exam* (испити у академском смислу), тј. нпр. *showbusiness* (шоубизнис), и од њега настали неформалнији израз *showbiz*.

4.5. Сливенице (*Blending*)

Сливање је модел скраћивања при коме настају нове речи комбинацијом делова двеју речи, најчешће почетка једне и краја друге (Godby et al., 1982), нпр. *newscast* (емитиваџи вести) = *news* + *broadcast*. Настаје у средњоенглеском периоду, све је чешће у раном модерном енглеском, да би данас постало јако учестали модел (Lehmann, Mugdan 2004: 1679).

Посебан облик скраћивања представља акронимија.

4.6. Акронимија (*Acronymy*) – Акроними и иницијализми

Поменути модел бележи се тек од Првог светског рата (Lehmann, Mugdan 2004: 1679) и данас постаје све продуктивнији. Акроними могу бити сачињени од почетних слова других речи, када се називају *иницијализми*, или делова синтагми (Bugarski 2009:172), и могу се поделити на оне који се изговарају као целина (нпр. *radar* - *radio detecting and ranging - radar*) и оне код којих се изговарају појединачна слова (нпр. *C.O.D.* - *cash on delivery* - *новац по присећу*). За даље проучавање акронимије чини се важно подвући јасну разлику између поменутих иницијализама и акронима сачињених од делова синтагми, као и оних који се изговарају као целина и оних код којих се слова појединачно артикулишу, а никако их подвести под један те исти модел.

4.7. Редупликација (*Reduplication*)

Редупликација се појављује тек крајем 18. и почетком 19. века, а заживеће тек у савременом добу. Представља посебну врсту композиције. Модел редупликације састоји се из понављања дела или целе коренске или везане морфеме (Bugarski 2009: 172).

4.8. Регресивна деривација (*Back-formation*)

Модел губљења афикса са већ постојеће речи при чему настаје нова реч, назива се *регресивном деривацијом* (Quirk et al. 1985), нпр. глаголи настали од именица *to enthuse* (испуниџи ентузијазмом) од *enthusiasm*, *to swindle* (превариџи) од *swindler* (преваранџи), *to televise* (злегаџи шелевизију) од *television* (шелевизија).

4.9. Смишљање речи² (*Word Coinage*)

Смишљање речи се у литератури налази као термин за речи измишљене *ad hoc* намерно или случајно у одређене сврхе, а које се не могу објаснити неким

2 Наш превод.

већ постојећим творбеним моделом, дакле реч је о околионализмима, нпр. *nerd* (*шћребер*), *blurb* (*кратак садржај књиже на корицама*).

5. Најновије тенденције у моделима творбе у савременом енглеском језику

Тешко је уопштено утврдити који модели творбе највише доприносе стварању нових речи у савременом енглеском језику, али се може рећи да постоје неке универзалне тенденције, нпр. да је суфиксација још увек најпродуктивнији модел (Szymanek 2005: 431). Сматра се да је модел суфиксације додатно ојачан учесталом употребом *конфикса* (везане морфеме латинског и грчког порекла које не постоје самостално већ само у комбинацији са другим морфемама, нпр. *hyper-*, *electro-*, *macro-* на почетку речи, уместо префикса германског порекла (изузев *in-* који је још увек високо продуктиван, многи се полако губе) (Bauer 2003). Интересантно је поменути и лексикализацију афикса, нпр. суфикс *-ism* је постао именица *ism* (*There are so many isms in the world. – Има толико изама у свећу.*) са значењем *систем убеђења*, или префикс *mega-* је постао придев *mega* (*He is so mega. – Он је шако мега.*), са значењем *сјајан, крућан, важан* (Adams 2001: 60).

Композиција је такође продуктивна, и то најчешће ендочентричног типа (нпр. *cellphone* – *мобилни шелефон*), претпоставља се због тога што приликом стварања сложеница нема тако снажних граматичких рестрикција као код префиксације или суфиксације. Такође су нарочито учестале тзв. неокласичне сложенице, настале од поменутих *конфикса* и неке слободне морфеме (нпр. *electro-jazz*, *bio-terrorism*) (Dent 2003: 43). Примећује се све чешћа употреба тзв. *срасћања*, које се ретко бележи у речницима, јер је производ спонтане креације говорника, дакле реч је о околионализмима (нпр. *a slept-all-day look* – *преспавао сам-цео-дан погле*) (Szymanek 2005: 433). Што се конверзије тиче, дати модел је и даље високопродуктиван и среће се често у новинским чланцима, белетристици и свакодневном говору, али је чврсто повезан са контекстом, јер је значење новонастале речи тешко предвидиво ван синтаксичког и прагматичког контекста у коме је настала (нпр. *doorstep* – *кућни праћ*, као именица, *to doorstep* – *прећу кућни праћ, закорачићи у кућу*, као глагол) (Green 1991: 78). Регресивна деривација је присутна у савременом енглеском језику и то нарочито код сложених глагола који настају од именичких облика који означавају радњу губљењем суфикса *-ing* (*to air-condition*, настало од *airconditioning*). Неки аутори тврде да овакви примери не настају регресивном деривацијом већ композицијом, међутим други су у истраживањима показали да је већа вероватноћа да је у питању први модел (Adams 2001: 100–101). Сливање је нарочито карактеристично за језик медија, али и за новије техничке термине (*affluence* (*имућство, богаћство*) + *influenza* (*ђрић*) = *affluenza*). Сливањем је највећи број речи у енглески језик ушао тридесетих година 20. века, али се дати тренд наставља и данас (Szymanek 2005: 434). Скраћивање и акронимија су нарочито учестали од деведесетих година 20. века и све више добијају на значају, скраћивање у неформалном (нпр. *fro-уо* настало од *frozen yoghurt* – *ледени жођурћ*), а акронимија у нешто формалнијим контекстима, у овом случају иницијализам (нпр. *GPS* – *Global Positioning System* – *глобални систем за поозиционирање*) (Szymanek 2005: 435).

6. Анализа примера

Узимајући у обзир Флајшерев став да је основна јединица творбе заправо реч као производ модела творбе, а основна јединица дескрипције тип творбе (Petronijević 1994: 474), у анализи ћемо се пре свега концентрисати на опис одређеног творбеног модела чији је резултат одређени оказационализам или лексема коју анализирамо. Послужићемо се претходно представљеном класификацијом постојећих процеса и покушати да их опримеримо и проширимо за додатна појашњења проистекла из новијих тенденција у језику. Предмет наше анализе јесу поједини примери из корпуса састављеног од неологизама у енглеском језику у последњих десетак година који су нам се учинили занимљивим, а који су ушли у састав последњег издања Оксфордског речника³. Покушаћемо да објаснимо моделе којима су дати примери настали, с тим што ћемо напоменути да су најчешће у питању комбинације више различитих модела.

У нашем корпусу приметили смо да је суфиксација и даље најпродуктивнији модел, док се префиксација јавља само у неколико случаја и то углавном са конфиксом латинског или грчког порекла.

1) *Heteronormative* (*adj*) (*hetero-* + *normative*), као придев који значи *да је брак између жене и мушкарца једино исправан*, настао је префиксацијом од конфикса грчког порекла *hetero-* и постојећег придева *normative*, а затим је од њега суфиксацијом настала именица *heteronormativity* (*n*) уз помоћ суфикса *-ty* за грађење апстрактних именица од придева са значењем стања или осећање⁴. Како тема хомосексуалних бракова постаје све популарнија, дати термин је добио негативну конотацију тиме што се њиме наглашава да су једино хетеросексуални бракови исправни.

(1) **Heteronormative** TV Shows only portraying heterosexuality and the assumption that every character is heterosexual.⁵ (**Хетеронормативне** ТВ емисије приказују само хетеросексуалне односе и претпостављају да је сваки лик хетеросексуалног опредељења.)

2) *Gnasher* (*n*) (*gnash* + *-er*), *онај који шкрџуће зубима*, или *зуб који шкрџуће*, лексема настала суфиксацијом уз помоћ суфикса *-er* који означава *вршиоца радње* на глагол *gnash*.

A wrinkly old witch with enormous **gnashers**.

(Изборана стара вештица са огромним **шкргутавцима**.)

3) *Singledom* (*n*) (*single* + *-dom*), именица која значи *стање када сће сами, шј. нисте у вези или браку*, настала од придева *single* суфиксацијом уз помоћ суфикса *-dom* за грађење апстрактних именица који означава *стање*.

(3) Ay, that one girl can't be happy with her **singledom**; I mean she hasn't been on a date in 3 years!

(Хеј, немогуће да је та девојка срећна што **је сама**; хоћу да кажем да није 3 године изашла ни са ким.)

3 Пошто најновије издање Оксфордског речника још увек није доступно у књижарама и библиотекама у Србији, у анализи смо се послужили електронском верзијом са интернета. Објашњења значења примера (1–19) преузета су са следеће адресе <http://www.oed.com>.

4 Порекло и значење префикса и суфикса у овом примеру и у наставку рада утврђено је на основу онлајн етимолошког речника на следећој адреси <http://www.etymonline.com>.

5 Овај и наредни примери (1–23) преузети су са интернет адресе <http://www.urbandictionary.com>.

4) Routineness (n) (routine + -ness), именица која значи *стање када нешто радиш рутински*, настала од именице routine и суфикса -ness за грађење именица који означава *стање или особину*. До сада је у речнику постојала само именица routine (*рутина*).

(4) One shouldn't mix **routineness** with experience.

(Не треба мешати **рутинско одрађивање посла** и искуство.)

5) Royalness (n) (royal + -ness), још једна именица која сведочи о продуктивности суфикса -ness у савременом енглеском језику, а означава *стање када се неко осећа као краљ или краљевски*. Настала је суфиксацијом, додавањем поменутог суфикса -ness на придев royal. Такође је до сада постојала само именица royalty са значењем *краљевски стањус или моћ, шј. краљевска лоза, племенство*.

(5) I wanna bring **royalness** to my life.

(Желим да се **осетим као краљ** у свом животу.)

6) Smack-talk (v) настало је регресивном деривацијом од smack-talking (n, adj), а значи *увредљива, нишодаштвавајућа шала*. Само smack-talking (n, adj) настало је композицијом *smack* (*ударити шамар*) и *talking* (*причаћти*), најпре као именица, а затим конверзијом настаје придев, што је чест случај у енглеском језику. Такође постоји и именица *smack-talk* настале конверзијом од претходно поменутог глагола.

(6) Dude, you shouldn't try **smack talk**.

(Брате, ни не покушавај да **збијаш увредљиве шале**.)

7) Couch surf (v) на сличан начин је регресивном деривацијом од именице couch surfing (n), настале опет композицијом именице *couch* и *surfing*, а значи *проводишћи време спавајући на нечијем каучу уместио да се уселиш*.

(7) My boy from college just got a job and a place in Manhattan, and I'm **couch surfin'**.

(Мој дечко са факултета је управо добио посао и стан на Менхетну, а ја се **убацила**.)

Слично се може објаснити и пример ego-surf (v) настао регресивном деривацијом од ego-surfing (n), а значи *поштрага за својим именом на инјернету*.

8) Party-crashing (adj) (party-crashing + Ø) придев настао конверзијом од именице party-crashing (party + crashing) настале композицијом, а означава *особину када неко нејозван ујадне на журку*.

(8) I don't like Tommy, what a **party-crashing** guy!

(Не волим Томија, стално **незван упада на журке!**)

9) Meep (v) (meep + Ø) глагол конверзијом настао од узвика који се чује када се звучним сигналом цензурише псовка на телевизији, а као глагол може да значи *прекриши звуком псовку, уместио псовке начинити шај звук*.

(9) I poked Tom in the stomach, and he **meeped**.

(Боцнуо сам Тома у стомак и он је **мипнуо**.)

10) Roulette (v) (roulette + Ø) глагол настао конверзијом од именице roulette (*рулетш*), а значи *израти рулетш, ризиковатиш*.

(10) I know you like to **roulette** but it's too risky this time.

(Знам да волиш да **ризикујеш**, али превише је ризикантно овај пут.)

11) La la land (n) (la la + land) настало редупликацијом иницијализма за Лос Анђелес (Los Angeles – L.A.), и речи *land* (земља), а користи се за *неког ко лебди, изван је реалности, маиши*. Занимљиво је да се слова у иницијализму за Лос Анђелес читају појединачно, а у склопу овог израза представљају једну изговорну целину.

(11) Man, that dude is in la la land. He's totally quixotic!
(Човече, тај дечко лебди у облацима. Потпуно је пометен!)

12) Fnarr fnarr (adj), придев настао редупликацијом од ономотопеје смеха из популарне серије, а користи се да означи *жрубе и простије сексуалне инсинуације*.

(12) That remark was so **fnarr fnarr!**
(Та опсаска је тако **фнар фнар!**)

13) Rap (v) настало конверзијом од именице *rap*, која настаје скраћивањем од *raparazzo*, а значи *радиши посао папараца, шајно фотиографисаши*.

(13) Have you been **rapped?**
(Да ли те је **ухватио папарацо?**)

14) Non-dom (n) настало скраћивањем од придева non-domicile (adj) што значи *неодомаћен, тј. особа која борави у некој земљи али нелегално*.

(14) **Non-doms** must pay another 20000 pounds!
(**Придошлице** морају да плате још 20000 фунти!)

6.1. Акроними и иницијализми

У последње издање Оксфордског речника ушли су акроними и иницијализми неформалног типа, карактеристични за интернет комуникацију. Међутим, речник открива да је датих акронима било спорадично још раније, али да су тек са експанзијом интернета постали фреквентнији у употреби.

15) OMG – *Oh my God* – *о мој Боже*, у речник је ушао као узвик, именица и придев у значењу *зајрејашћења, изненађења*.

Занимљиво је да се први пут јавља 1917. године у личном писму:

(15) I hear that a new order of Knighthood is on the tapis—O.M.G. (Oh! My God!)—Shower it on the Admiralty!

J. A. F. Fisher *Let.* 9 Sept. in *Memories* (1919) v. 78

(Чујем да је нови ред Витештва на тапету – **О.М.Б.** – обрушите се на Адмирале!)

16) LOL – *Laughing out loud* – као узвик и именица, у значењу *гласно се смејашу*. За дати пример је занимљиво да се јавља као иницијализам још шездесетих година 20. века али у значењу *малена сшара дама, Little old lady*.

(16) Someone who cracks a joke might get an 'LOL' in response—for 'Laughing Out Loud'. 1993 *San Diego Union-Tribune* 14 Feb. d2/3

(Неко ко исприча виц може очекивати да добије 'ГСС' за узврат – што значи 'гласно се смејати'.)

17) FYI – *For your information* – као придев и именица, у значењу *за Вашу/швоју информацију*. Сматра се да потиче из меморандума 1941. године.

(17) 'FYI' titles this new program for the Mutual network. The letters mean 'For Your Information'-a series detailing how the United States is combating sabotage and espionage. *Washington Post* 27 Apr. 5/3

'ЗВИ' је наслов новог програма Заједничке мреже. Почетна слова значе 'за Вашу информацију' – серија са детаљима о томе како се Сједињене државе боре против саботаже и шпијунаже.

18) *Wags* као именица најчешће у множини, настао је као акроним за *wives and girlfriends*, дакле означава девојке и жене заједно, први пут се појављује 2002. године.

(18) While their menfolk sweated during training sessions, the Wags' biggest dilemma was whether to baste their backs or their legs in SPF25 sunscreen... *Sunday Tel.* 19 May 2002 16/3

(Док су се мужеви знојили на тренинзима, највећа дилема њихових Жеде-а била је да ли да намажу леђа и ноге кремом са заштитним фактором...)

Поред поменутих ту су и следећи иницијализми формалнијег карактера:

19) *RSA - Rivest, Shamir and Adleman*, иницијализам који означава алгоритам настао од имена људи који су измислили дати алгоритам.

Иницијализама који још увек нису постали део речника има много и настају готово свакодневно. Неки од њих су:

20) *BTД - Bored to Death* – *сморен до смртии*

(20) It's not his fault, Bob suffers from **BTД**.

(Није он крив, Боб пати од СДС-а.)

21) *CRAT - Can't Remember a Thing* – *не могу ничеџ да се сетим*

(21) I have **CRAT** today, please remind me when the deadline is.

(Данас имам **НМНДСС**, молим те подсети ме кад је рок.)

22) *ЕОМ - End of Message* – *крај поруке*

(22) I have to go now! **ЕОМ**.

(Морам да идем! **КП**.)

23) *HWGA - Here We Go Again* – *идемо Јово-нано*

(23) **HWGA**: I posted 4 photos on Facebook in the album "2011 Spring".

(**ИЈН**: Поставио сам 4 фотографије на фејсбук у албум "Пролеће 2011.")

7. Закључак

Након увода у коме су истакнуте најважније теоријске поставке од којих смо кренули у раду, представљена је анализа примера из корпуса сачињеног од неологизама који су унети у најновије издање Оксфордског речника енглеског језика. У одабраним примерима пре свега смо се концентрисали на моделе творбе којима су настали.

Може се рећи да су суфиксација, композиција и конверзија у савременом енглеском језику високопродуктивни модели творбе речи, али да такође има примера регресивне деривације, редупликације и скраћивања. Велики значај треба придати све развијенијем моделу акронимије која нарочито узима маха у комуникацији на интернету. Префиксације, с друге стране, има у јако мало примера. Наш корпус није био довољно велик да би се са нешто већом сигурношћу утврдила продуктивност појединих творбених модела, али су примери потврдили претходно наведене претпоставке лингвиста до којих се дошло у обимнијим истаживањима.

У будућим студијама било би корисно испитати друштвено-политичке околности у којима су настале неке од анализираних лексема и речи, јер је познавање контекста нужно за ваљану интерпретацију значења, као и за утврђивање модела творбе.

Са развојем науке, технологије и друштва уопште, развијају се и нови видови комуникације, тако да се језик неумитно мења, али управо су те непрестане промене, наравно уз повећање броја говорника, оно што један језик чува од изумирања.

Литература

- Адамс 1973: Adams, Valérie, *An introduction to English word-formation*, London: Longman.
- Адамс 2001: Adams, Valérie, *Comp/lex Words in English*, Harlow: Longman.
- Ароноф 1976: Aronoff, M., *Word formation in generative grammar*, Cambridge: MIT Press.
- Баајен 1992: Baayen, H. On frequency, transparency, and productivity, *Yearbook of Morphology*, Dordrecht-Boston- London: Kluwer, 181–208.
- Бауер 1983: Bauer, Laurie, *English Word Formation*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Бауер 2001: Bauer, Laurie, *Morphological Productivity*, Cambridge Studies in Linguistics, 95, Cambridge: Cambridge University Press.
- Бауер 2003: Bauer, Laurie, English Prefixation – A Typological Shift?, *Acta Linguistica Hungarica*, 50, 33–40.
- Берг 2011: Berg, Thomas, The Clipping of Common and Proper Nouns, *Word Structure*. Volume 4, 1–19.
- Блевинс 2006: Blevins, J., English inflection and derivation, in Aarts/MacMahon (eds.) *The Handbook of English Linguistics*. Blackwell, 507–536.
- Бугарски 2009: Bugariski, Ranko, *Uvod u opštu lingvistiku*, Beograd: Čigoja Štampa.
- Кауи, Далтон-Пафер 2002: Cowie, C., Dalton-Puffer, C., Diachronic word-formation over time: Theoretical and methodological considerations, in Días Vera, Javier, *A Changing World of Words. Studies in English Historical Lexicography, Lexicology and Semantics*, Rodopi, 410–437.
- Кристал 2003: Crystal, David, *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*, Fifth Edition, Cornwall: Blackwell Publishing.
- Дент 2003: Dent, Susie, *The Language Report*, Oxford: Oxford University Press.
- Годби, Волис, Џоли 1982: Godby, Carol Jean, Rex Wallace, and Cathy Jolley, *Language Files: Materials for an Introduction to Language and Linguistics*, Ohio State University Press.
- Грин 1991: Green, Jonathon, *Neologisms. New Words since 1960*, London: Bloomsbury Publishing.
- Кристал 1985: Kristal, Dejvid, *Enciklopedijski rečnik moderne lingvistike*, preveli Hlebec, Boris i Klajn, Ivan, Beograd: Nolit.
- Лехман, Магдан 2004: Lehmann, Christian, Mugdan, Joachim, *Morphologie*, Berlin: Walter de Gruyter.
- Њумарк 2004: Newmark, Peter, Non-Literary in the Light of Literary Translation, *The Journal of Specialized Translation*, Issue 1.
- Online Etymology Dictionary*, <http://www.etymonline.com>, консултовано 15.4.2011.
- Oxford English Dictionary*, <http://www.oed.com>, консултовано 10.4.2011.
- Петронијевић 1994: Petronijević, Božinka, “Neke novine u nauci o tvorbi reči”, *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku*, Novi Sad: Matica srpska, 469–479.

Петронијевић 2000: Petronijevic, Bozinka. *Deutsche -i/-o-Derivate. Neue Tendenzen in der Wortbildung des Deutschen*. Beograd: Naučna knjiga.

Плаг 2003: Plag, Ingo, *Word-Formation in English*, Cambridge: Cambridge University Press.

Плаг 2004: Plag, Ingo, "Productivity", *Encyclopedia of Language and Linguistics* 2nd Ed., Elsevier.

Плаг, Далто-Пафер, Баајен 1999: Plag, Ingo, Dalton-Puffer, Christiane and Baayen, Harald, "Morphological Productivity across Speech and Writing", *English Language and Linguistics* 312, pp. 209–228

Пустилников 2009: Pustynnikov, Olga, Schneider-Wiejowski, Karina, "Measuring Morphological Productivity", *Issues in quantitative linguistics: 1–9*. Lüdenscheid: RAM.

Кверк, Гринбаум, Лич, Свартвик 1985: Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G., and Svartvik, J. *A comprehensive grammar of the English language*. London: Longman.

Шиманек 2005: Szymanek, Bogdan, "The Latest Trends in English Word-Formation", in Štekauer, Pavol, Lieber, Rochelle, *Handbook of Word-Formation*, The Netherlands: Springer, 429–448.

Urban Dictionary, <http://www.urbandictionary.com>, консултовано 25. 4. 2011.

Веґнер 2010: Wagner, Martina, "Word Formation Processes: How new Words develop in the English Language", *LING* 301 Lexical Semantics, Winter Term.

THE LATEST TRENDS OF WORD FORMATION IN CONTEMPORARY ENGLISH

Summary

The paper investigates the latest trends of word formation in contemporary English. After a brief introduction into the history of word formation processes in English, the paper presents the conducted analysis of the examples from the corpus. The data were obtained from the latest edition of the *Oxford English Dictionary*. It may be suggested that the most productive processes of word formation are derivation, compounding and conversion, yet back-formation, reduplication and clipping should not be disregarded either. The paper likewise underscores the increasing influence of acronymy especially in internet communication. Prefixation remains rare, which confirms the hypotheses derived from more exhaustive research on word formation in contemporary English.

Keywords: word formation, language dynamics, contemporary English